

În memoria tenorului CORNEL STAVRU, „Bal mascat” la Operă

(Costin Popa – 2 iulie 2019)

Continuând o bună practică, prima scenă lirică a țării a programat un spectacol comemorativ în memoria unuia dintre cei mai importanți artiști lirici români din generația de aur a Operei bucureștene, tenorul Cornel Stavrul, care ar fi împlinit 90 de ani în 31 august, dacă nu s-ar fi stins la 17 septembrie 2015. „Bal mascat” de Verdi a fost unul dintre marile succese ale lui Cornel Stavrul.

Dacă privim într-o perspectivă de timp care merge către jumătatea secolului trecut, observăm că extrem de puțini sunt marii cântăreți români de operă care s-au distins printr-un complex de calități, ce au însoțit darurile fundamentale cu care au fost înzestrați. Cornel Stavrul este unul dintre aceștia. După debutul absolut din 1956 în concert și cel din 1958 de pe scena Operei Române, 26 de ani au însemnat succese deosebite pe scene interne și internaționale, amprentându-i definitiv cariera drept foarte importantă pentru arta noastră lirică, pentru cultura românească. A fost și director artistic al Operei Române (din 1982 până în 1984, perioadă în care nu a mai apărut pe scenă), apoi consultant artistic al aceluiași teatru (1991-1993) și al celui din Brașov (1993-2001).

Indubitabil, Cornel Stavrul rămâne un reper pentru generația sa, pentru cele actuale și viitoare.

Cornel Stavrul,
Nicolae Herlea
(în „Don Carlos”)

Aminteam de complexitatea personalității. Virtuțile glasului de extracție lirică-spintă cu puternice accente dramatice au fost dublate de o aleasă cultură interdisciplinară pe care a folosit-o cu inteligență și cu care a circumscris esențele muzicale interpretative. În creațiile sale, integrarea stilistică a fost permanent unul dintre punctele forte, artistul desenând cu elocvență frazele portativului, în deplină incidență cu spiritul lor, al epocii componistice. O dovadă de măiestrie. A făcut în acest mod proba unei versatilități care i-a permis să abordeze un repertoriu larg, de la baroc la drama wagneriană și la unele opusuri de secol XX.

Exploziile sonore ale personajului titular din „Otello”, incisivitatea lui Manrico din „Trubadurul”, trăirea romantică a lui Don Carlos, monumentalitatea declamației lui Tannhäuser, poetica lui Siegmund, expresia tragică a lui Canio din „Paiate” și, ca un surprinzător pandant, lejeritățile țesăturii vocale a rolului Riccardo din „Bal mascat”, totul i-a fost la îndemână în teritoriul marelui repertoriu lirico-eroic.

Scriitura muzicală a fost tălmăcită cu noblețe și eleganță, accentele și expresiile au venit din marea tradiție, strălucirea și percutanța notelor înalte au dominat spațiul acustic, indiferent că era vorba de Verdi, Puccini, Mascagni, Leoncavallo, Bizet sau Giordano.

Bunul gust nu l-a părăsit niciodată, s-a aplecat asupra sevelor venind din text, din sursele libretului, conferind rostirii greutate și semnificații concordante cu ideatica eroilor, dicțiunea a frizat perfecțiunea, fie că a cântat în română, italiană, germană, franceză sau rusă. În limba română, prin

lectura lui Cornel Stavru textul și cântul căpătau virtuți de teatru dramatic pe muzică, expresionist și răscolitor.

(...) Să ne amintim de vocea și personalitatea maestrului Cornel Stavru! Să nu le uităm niciodată!” ...sunt fragmente din cuvântul pe care l-am rostit la rampă, în fața cortinei, înainte de al treilea gong al spectacolului comemorativ din seara zilei de 28 iunie 2019.

Oaspeți și debuturi...

...ar fi intertitlul pe care l-am folosit des, sub care aş putea comenta reprezentația cu „Bal mascat”. Debuturi pentru Adrian Dumitru (Riccardo), Mădălina Barbu (Oscar), invitați din țară (Sándor Balla – un Renato de la Cluj-Napoca) și străinătate (dirijorul chinez, rezident în Austria, Jin Wang, la prima apariție în fosa Operei), alături de Bianca Mărgean (Amelia) și Sorana Negrea (Ulrica), în celelalte roluri de primă mărime.

Jin Wang s-a dovedit forța motoare a serii, cu bune și mai puțin bune. Forță este potrivit spus, la propriu, întrucât a generat sonorități asurzitoare în orchestră, avalanșe cu care s-a luptat toată lumea, coriști, soliști și... public.

Conceptual, Jin Wang a separat și reliefat planurile și temele sonore, cu știință și preocupare, încă de la scurtul Preludiu. Din baghetă a emanat apoi violența, prefigurând prima intrare a lui Riccardo, scena Ulricăi, Preludiul agitat al actului secund, ansamblurile... În genere, notațiile de forte din partitură au devenit fortissimo, cele fortissimo au ajuns fortississimo și tot așa. Cu toată vigoarea expusă, nu se poate spune însă că dirijorul nu a menajat soliștii în marea majoritate a pasajelor, dar există un echilibru dinamic cu care partitura trebuie lecturată coerent, de a oferi raporturi bine cumpănite între debitele sonore ale celor din platou și din fosă. Nu mai vorbesc că unii cântăreți au fost brutalizați de instrumentiștii în tutti. Spre pildă, la „No, per man d'un amico!” (Ulrica), la terțetul Amelia-Riccardo-Renato, la exclamația lui Renato „Che! Amelia!”.

Totuși, modele de proporționalitate au fost Imnul de prețuire pentru Riccardo „O figlio d'Inghilterra”, absolut monumental în finalul actului prim, ca și tempo-urile alese de Wang, bine integrate dramaturgiei.

Prolific în debuturi, Adrian Dumitru a intrat în scenă cu mare elan, cu articulări energice și acute dezvoltate amplu și bogat. Au fost calitățile dominante ale tenorului pe parcursul serii, alături de frazarea lungă pe care a dobândit-o încet-încet, odată ce a depășit starea emoțională a primei intrări în scenă, după „in lei rapita ogni grandezza oblia!”, fragmentată inutil. Aplombul recitativului „Forse la soglia attinse” și expresivitatea ariei „Ma se m'è forza perderti” au plăcut, după cum marea provocare a scriiturii verdiene – lejeritățile din scena vrăjitoarei – s-a văzut bine rezolvată, odată cu regăsirea prudenței în strofa a doua din „È scherzo od è follia”.

Pentru soprana Mădălina Barbu, debutul în rolul Oscar a însemnat dezinvoltură scenică, briliantă în cânt, inclusiv perlaj în țesăturile staccato, strălucire și penetrabilitate peste perdelele acustice, acute luminoase, fără efort.

Apreciez ambele debuturi drept câștiguri pentru teatru.

Baritonul cu voce frumoasă Sándor Balla și soprana cu pianissime înalte tipic verdiene Bianca Mărgean au găsit cele mai bune momente în actul al treilea, în ariile „Morrò, ma prima in grazia” (Amelia), „Eri tu” (Renato), în confruntările dramatice dintre cei doi sau dintre Renato și conspiratorii deveniți asociați. Legato-ul și accentele au dat întreaga măsură a stăpânirii stilisticii verdiene, către care sunt înclinați. Pe parcursul întregului spectacol rămâne să profite mai mult de notele acute, care rezonează frumos, dar par ușor „expediate”.

Deloc înfricoșătoare prin vrăjile făcute pentru cei veniți s-o consulte și nici înfricoșată de devoalarea identității guvernatorului din Boston a fost Ulrica întrupată de mezzosoprana Sorana Negrea.

În alte roluri au cântat bașii Filip Panait (Tom) și Iustinian Zetea (Samuel), baritonul Florin Simionca (Silvano), tenorii Ciprian Pahonea (Primul judecător) și Constantin Negru (Servitorul Ameliei).

Cu o seară înainte...

...avusese loc un alt debut, cel al lui Alin Stoica în rolul Cavaradossi din „Tosca”, produs alături de soprana Lăcrimioara Cristescu (Floria) și baritonul Ștefan Ignat (Scarpia) în celelalte roluri principale, sub bagheta lui Tiberiu Soare, artiști cu binecunoscute prestații în opera pucciniană, după premiera din aprilie, pe care le-au confirmat.

Cu important material vocal liric-spint, tenorul Alin Stoica a generat sunete acute larg dimensionate, de culoare brunată, intensă, virilă, ce au copleșit spațiul acustic al sălii. A fost marea performanță la debut. Glasul este omogen pe ambitus, numai că expunerea sonoră a rămas obiectivă în aria „Recondita armonia” sau în duetul cu Tosca din actul întâi. În plus, tenorul a părut static și neimplicat emoțional. Poate fi de vină tot stress-ul primei apariții în rol.

După însiruirea energică și suverană de La diez-uri acute „Vittoria! Vittoria!” și a continuării de forță, a venit actul al III-lea, în care Alin Stoica a rafinat multe în cântul său. S-a simțit încă de la nuanțarea din fraza „Io lascio al mondo una persona cara”, urmată de celebra arie „E lucevan le stelle”, în care „managementul” respirațiilor va trebui să restituie continuitatea liniei vocale. În schimb construcția expresivă a primei propoziții a duetului „O dolci mani” a demonstrat potențele tenorului în direcția cântului nuanțat. În numai două măsuri a integrat mezzevoci de rară sensibilitate. Cred că pe aceste coordonate, partitura ar trebui restudiată în vederea exprimării emoționalității poetice a personajului. Împreună cu forța acutelor, interpretarea ar fi a unui mare Cavaradossi. În viitorul nu foarte îndepărtat.

Au mai cântat bașii Daniel Pascariu (Angelotti), Ion Dimieru (Sacristanul), Dan Indricău (Sciarrone), tenorul George Vîrban (Spoletta), baritonul Daniel Filipescu (Temnicerul) și soprana Mădălina Barbu (Păstorul).

Cele două spectacole au avut loc în cadrul Săptămânii Finlandei la Opera Națională București.

Adrian Dumitru,
Mădălina Barbu

Jin Wang

Sandor Balla,
Bianca Mărgean

Alin Stoica

Ștefan Ignat,
Lăcrimioara Cristescu

* FOTO: Sebastian Bucur – Opera Națională București.